

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Slovenskim možem pred volitvami.

Koga bomo volili?

Slovenci smo, voliti moramo slovenske može, take može, ki so naše krvi, ki se ne sramujejo jezika in imena slovenske matere!

Ne volimo Nemcev, ki nimajo srca za nas. Ne volimo pa tudi tacihi naših ljudi, katerih je sram da so rojeni Slovenci, kateri so se torej od nas obrnili in ne drže z nami, ampak z Nemci!

Delajmo tako kakor naši sosedje delajo, ravnajmo se, kakor se ravnajo drugi narodi, postavim: Nemci sami, ali pa naši bratje Hrvati in Čehi, ali kakor Mažjari. Vsak izmed teh se svojih drži, svojim največ veruje, svoje voli. Ali bomo mi Slovenci sami svoje ljudi pustili, pa k tujim šli? Nikdar! Sram nas bi bilo, če moramo pri tujih ali pri tacihi, ki s tuji drže, pomoči iskati!

Le ozrimo se okolo sebe, pa pogledimo kako naši sosedje, drugi narodi delajo.

To spomlad so imeli Hrvatje volitve. Kako so volili? Oni so bili može, pa so možko rekli: mi hočemo voliti svoje može, Hrvate. In dasiravno so jim Madjari z vso silo hoteli uriniti svoje ljudi za poslance, Hrvatje se niso dali ne ostrašiti ne pregovoriti, volili so svoje.

Ravno tako so delali gori v severu naši bratje Čehi. Bog vé kolikokrat so v zadnjih letih imeli volitve. Nemci so vse poskušali, da bi česke kmete pridobili, pregovorili in posilili, da bi take poslance izvolili, ki bi bili Nemcem po volji. Ali česki kmetje in meščani so se držali dobro, trdno in možko, in vselej so volili svoje česke narodne poslance.

I Mažjari so tako delali. Leta 1848 po njih puntu so jim bile pravice uzete. Ko so potlej imeli volitve, volili so od leta 1861 do l. 1867 vselej samo svoje magjarske može v zbor. Kolikor so si tudi nemški dunajski ministri prizadevali, nič niso opravili, Ogri so izbirali zmerom svoje može, zato so pa tudi dosegli svoje pravice, in še več kakor kar jim po pravici gre.

In kako se Nemci držé? Kako Nemci volijo? Tudi oni so vselej, bodo zdaj, volili Nemce. Berimo samo to, kar oni pišejo in govore zdaj. Od vseh nemških krajev slišimo le: Nemci volite nemške može. O nas Slovencih in Slovanih pišejo samo, da nas zasmehujejo in zasramujejo, kakor da smo mračnjaki in lažejo, da jim hočemo krivico delati.

Torej vsa ljudstva, vsi narodi volijo svoje ljudi, svoje narodnjake za tako imeniten posel, kakor je poslanstvo. Kaj bomo mi Slovenci sami šalobarde in si bomo med Nemci in nemškutarji iskali varhov in jerobov? Tega nečemo in ne smemo!

Kaj hoté naši nemškutarji in „Nemci“?

Na to vprašanje smo že večkrat odgovarjali in resničnost svojega odgovora z besedami in izreki samih Nemcev in njih časnikov dokazali. Treba pa se nam zdi, da zdaj pri volitvah zopet domislamo slovenske volilce na to, da se bodo varovali

pred nemškutarji in ne verjeli njih pokritemu lažnjivemu obrazu.

Naši nemškutarji in Nemci, t. j. tisti Nemci, ki nam nasprotujejo, nas hočejo ponemčiti in potem Prusiji v žrelo vreči.

Do leta 1866. je obstal neki nemški bund. Po stari krivici in po čudni politiki nekterih državnikov so bile tudi dežele, v katerih mi Slovenci prebivamo v tem nemškem bundu. In od nekdanj so si prizadevali nas v Nemce spremeniti, zato so jezik naše matere zasmehovali pa nam v šolo in kancelijo samo nemškega dali.

Od leta 1866. po vojski s Prusko ni več tega nemškega bunda. Od tega časa pa so začeli tudi nekteri Nemci in nemškutarji bolj na Prusijo gledati, kakor na naše cesarstvo. Tisti Nemci, ki so imeli dozda oblast v rokah, so naravnost rekli, da hočejo samo potem Avstrijanci ostati, ako morejo gospodariti nad nami Slovani. Če se jim to ne dovoli, pravijo, da raje hočejo, da se naše cesarstvo razbije, da bodo od sebe vrgli Avstrijo, ki jim je „svinčen podplat“ in pripadli k Prusiji. Brali smo v pruskih listih pisma avstrijskih Nemcev, ki naravnost to izrekajo.

Ko je bila lani vojska med Francozi in Prusi, ko so nemški Prusi tako neusmiljeno morili in požigali po Francoskem, kakor surove vojske starih časov, ko so potem Francozom dve deželi vzeli proti volji tamošnjih prebivalcev, ko so ti nemški Prusi francosko deželo še denarno odrli: tačas so naši nemškutarji in Nemci Prusom ploskali, na njih zmage pili in peli, tistim Prusom, ki so naši Avstriji vselej in povsod samo sovraštvo skazali in jo goljfal.

Od časa te francoske vojske in pruske zmage je zganje s Prusijo še bolj odkrito postala. „Pruska kuga“ je v nemškutarje in nektore Nemce zašla. In ta kuga žuga našemu cesarstvu in nam smrt! ako se je ne ubranimo. Nemci in nemškutarji namreč niso zadovoljni, sami od našega cesarstva obrniti se, oni hočejo tudi nas Slovence in Čehe tej Prusiji prodati!

Kajti kakor prej rečeno, ker smo enkrat v tistem nesrečnem nemškem bundu bili, pa zato ker so dozda nekteri nemški prevzetneži pri nas gospodovali, pravijo, da si mora Nemčija tudi čez naše hrbte narediti „nemški most do jadranskega morja.“ Da bi nas počasi, pa gotovo v prusko nemško žrelo potisnili in v Nemce spremenili, tirjali so Nemci v svojih „deutsch-national“ nih društvih, Poljake pustiti iz svoje zveze samo za to, da bi nas Slovence in Čehe laglje pogoltnili. To so v teh društvih in v spisih zadosti jasno povedali.

To se ve, da zdaj pri volitvah bodo to zopet tajili, posebno kader bodo z vami Slovenci govorili. Ali mi ne smemo pozabiti za kakšne so se dozda pokazali.

Posebno mariborske volilce opomnimo, da sta bila dozdanja poslanca Brandstetter in Seidel v shodu tacihi „deutsch-national“ nih društev na Dunaji in sta potrdila kar so govorili in sklepali. Oba ta dva sta govorila kot taka Nemca, vselej za Nemce, nikdar ne za Slovence.

Minister Hohenwart je moral spoznati nevarnost, ki našemu cesarstvu v prihodnje časa od Prusije proti. Zato je razpustil državni zbor, kjer

so prusoljubi sedeli. Volimo torej Slovence, ki so za našo domovino, za cesarstvo in cesarja!

Med Nemci pa jih je še veliko, ki nam bodo pravični, ki so zvesti Avstriji, — upamo da bode nemški narod teh volil večino.

Kranjski bratje Slovenci nam

štajerskim in koroškim Slovincem ob volitvah pošiljajo v „Novicah.“ to-le pismo:

Prihodnjega meseca prvi dnevi bodo sila važni dnevi za domovino Vašo a tudi za Avstrijo vso, kajti volitve bodo poslancev za deželni zbor.

Presvitli cesar je ministrom sedanjim ponovil pomenljiv ukaz: „Naredite mi mir med narodi mojimi!“ in ministru Hohenwartu bil je po teh besedah prvi nálog, da razpusti vse take deželne zbore, v katerih so dosemal zvonce nosili taki gospodje, katerim so pruske zmage veliko bolj pri srcu kakor pravica, ktera gre nam slovanskim narodom v Avstriji.

Razpuščen so ti zbori tedaj tudi na Štajarskem in Koroškem, to je, nove volitve bodo, da se pokaže: ali je res volja slovenskih mož, da zopet pridejo taki poslanci v deželni zbor, ki z nogami teptajo pravice naroda slovenskega in svojo pravico stavijo pred našo, katerim je naša vera hud trn v peti itd.?

„Mi gospodje, Vi pa hlapci!“ — to je geslo njihovega liberalizma. In zato smo vsi Slovani nevoljni; zatirani v šolah, kancelijah in sicer v javnem življenji ne moremo priti do miru. To pa je bridko delo srcu cesarjevemu, in zato je rekel: „mir bodi med narodi mojimi!“

Nove volitve naj tedaj vresničijo željo cesarjevo in pravične zahteve naše — po njih naj se ljulika loči od pšenice.

Zato treba, da se vsi volilci zavedajo, kakoršno dolžnost jim naklada cesarjeva beseda in sreča lastna, in da se po svoji vesti potem vedejo pri novih volitvah.

Svoji svojim najbolje zaupati moremo, to je res; ali tudi med svojimi morajo se izbrati le taki može za poslance, o katerih nas skušnja večletna uči, da je njihovo rodoljubje čisto in stanovito. Če take izvolite in tudi vaši nemški sosedje na Štajarskem in Koroškem si izberó poštene možake za svoje zastopnike, ki Slovincu privoščijo, kar Slovincu gré, potem bodo slovenski poslanci združeni s poštenimi Nemci v deželnem zboru močna skala, na kateri se bode razbilo nezadovoljstvo narodov.

Ali vedeti morate, može slovenski! da lepe in grde besede, da laži in podkupila boste morali odbijati od sebe, da Vas ne omamijo nasprotniki naši.

Strašili Vas bodo, da Slovenci hočejo zatreti nemški jezik, da se ga Vaši otroci ne bodo nič učili in to bode škoda za-nje. — To je grda laž. Vsaj Slovenci nismo tako neumni, da ne bi vedeli, da je prav koristno, če človek več jezikov zna. Ali uči naj se nemški jezik v šoli na pravem mestu, da pa tudi v našem maternem jeziku se otroci v šoli učijo svet poznati, zgodovino, natoroznanstvo, sadjerejo itd. V maternem jeziku se otrok v ljudski šoli kar naravnost uči teh vednosti, ne pa da se mu v glavo vbija samo nemški

jezik in se zato ne uči potrebnih vednosti za življenje. Namesti da se s križem hodi okoli cerkve, hočejo nemškutarji, da bi se s cerkvijo šlo okoli križa! In pogledajte zdaj reveža Slovenca v kanceliji! „Beri nemško pismo ali pa plačaj človeka, da ti ga prestavi“ — tako delajo z nami.

Druga grda laž je, da slovenski rodoljubi nočejo svobode, — da hočejo desetino in tlako nazaj, — da hočejo sužni biti grajščakom in „farjem“ in družih tacih burk več. Ali nismo Slovenci že dosti trpeli od nemškutarjev, da bi si svobode ne želeli kakor riba vode? Ali niso ravno nemški gospodje bili večidel grajščaki, mi Slovenci pa tlačani? Ali niso ravno duhovni gospodje s spisovanjem dobrih knjig v kmetijstvu in družih rečeh nam pomagali do več premoženja. Če ni vsak duhoven tak, kakor bi imel biti, ali bomo kamenje metali potem na vse? Ali je mar tudi vsak „statthalter“ tak, kakor bi moral biti? ali vsak cesarski uradnik, vsak dohtar, vsak kmet, vsak rokodelc tak kakor bi moral biti? — Kdor tedaj s takimi lažmi in psovskami do Vas pride, poznate ga brž lahko, da Vas oslepariti hoče; ne poslušajte ga! In če Vam pride s tem, da Vam denarja obeta, da volite, kogar on nasvetuje, vzemite denar, pa ga nesite gosposki, da po kazenski postavi prejme, kar je zaslužil — zapor!

Na posled pa še eno: Združeni delajte! Ne, da bi eden vlekel hi, drugi hot! Tako se cepijo glasovi, in sovražnik pride na vrh pri volitvi. Mož, ki Vam jih za poslance svetujejo prijetli naroda, se držite trdno.

To pisemce Vam, bratje slovenski, pošiljamo zdaj Kranjci, ki sami z volitvami nimamo nobene dela, in le željno gledamo na Vas, da se Vam po sreči izidejo volitve. V to Bog pomozite in pamet slovenska!

V Ljubljani 20. avgusta 1871.

Pozor volilcem kmetijskih občin.

Nemškutarji, dasiravno v mestih in trgih za se v posebni skupini opravičeni k volitvi za deželni zbor, so se dogovorili, se sistematično pri volitvi deželnih občin urivati, in se tam za volilne može voliti pustiti, tako da za deželni zbor dvakrat volijo, enkrat za deželane in potem kot mestjane. Ta manever opravičujejo z dopisom c. k. namestnije v Gradcu, na štirski okrajne glavarje, od 13. junija 1870, broj 1190.

Volilci, ne dajte se oslepariti! in vi narodnjaki pazite na to postopanje, ter uničite njih prizadevanje z podukom deželanov, in pustite se ravno tako od njih za volilne može izvoliti. Kar je onim dobro, tudi nam. Pri vsaki volitvi kmečkih občin naj bode en naroden voditelj vsaj zaradi kontrole nazoč.

Domače in slovanske novosti.

— Slovenski centralni volilni odbor se je konstituiral in razdelil svoja opravila. Predsednik je gosp. dr. Valentin Zarnik, tajnik gosp. Ivan Železnikar, denarničar gosp. Franc Rapoc.

— Gosp. **Konrad Seidl**, penzioniran kot stotnik z dobro plačo, kot državni poslanec pa z nezaupanjem volilcev, ima v Kamnici pri Mariboru, ali prav za prav njegova gospa, vinograd. Vrh tega je temu lepemu kraju tudi župan in krajni šolski nadzornik. V tej svoji lastnosti je pred malo časa pri neki mali veselici, ktera je bila otrokom na veselje namenjena, prepovedal, da se ne smejo zbrati v šoli, da bi potem zbrani šli k veselici. Zastonj so ga najveljavni posestniki prosili, gosp. Seidl je ostal nepremenen, mislil je, da je še pri regimentu in da ima še vedno same „gmajnerje“ pred seboj. Še le ko so se kmetje zavoljo take svojeglavne nagajivosti razsrdili in žugati jeli, je šolo odprl. Pa ta mali

upor, da mu kmetje nočejo več kakor sužnji ali nekdanji tlačani ubogati, je razsrdilo Seidl-novo plemenito srce tako, da jih je šel tožit. In kaj pravite, zakaj? Tožil je ta „Volksbeglucker“ svoje sosede **zarad punta** po §. 73 kaz. post. pri c. kr. viši sodnji v Gradcu, posestnika Kramberger-a, Maček-a in še enega, kteri bi, ako bi bili vsi sodniki tako neusmiljeni, kakor g. Seidl, bili obsojeni vsaj na 5—20 let ječe. Viša sodnija sicer punta ni pripoznala, ampak le „hudodelstvo ustaje“ (Aufstand) §. 68—72 kaz. post. in se v tem oziru preiskava že vrši pri c. kr. okrajni sodnji v Mariboru, kjer se bodo morali obtoženci zagovarjati zaradi Seidl-nove samovolje.

Mi bi vsega tega ne bili pripovedovali, ko bi se nam ne zdelo čudno, da se Seidl-nu tako nepričakovano zbudi pravna čut, istemu Seidl-nu, kteri je do zdaj odobral kruto silo, dokler ni bil lastni hrbet v nevarnosti. Stranka, ktera je Seidl-na in „kratkega Friceta“ volila kot zastopnika, je pred lanjskimi volitvami v Novi vasi kruto napadla narodne kandidate in vendar se Seidl ni oglasil protinjej, dasiravno je leto in dan, in še več preteklo in se nobena sodnija v zeleni Štajerski za to afero ne zmeni, dasiravno se je že dostikrat podrezavalo, tako da bi človek na zadnje mislil, da mi Slovenci ne živimo v zeleni Štajerski in v senci toliko hvalisane nemške kulture, nego v deželi Dahomeh.

Vse to je bilo Seidl-nu „pomade“, ko je bila pa žaljena samo njegova stotniška nečimernost, takoj bi bil dal kmete zbog punta v težko ječo. Zakaj jih niste tožili zbog veleizdaje, gospodine Seidl, bi bilo še bolj prizanesljivo? In če bi gospoda Seidl-na opomnili na rēk: „Kar nočeš, da se tebi ne zgodi, tudi družemu ne stori“ bi menda Seidl v svoji ustavovernosti odgovoril: „Ja, Bauer, das ist ganz was Anders“, kar se v slovenskem jeziku pravi: „Nova vas še ni Kamnica“, kajti v Novi vasi so najpoštenejše može kruto napadli in bili, pa ni bil nihče kaznovan, v Kamnici pa so padle le nektre trde besede in že so nekteri obtoženi zbog hudodelstva ustaje! To je pravica v ustavovernih nebesih in Seidl nje prerok! pardon! kandidat za deželni zbor, smo hoteli reči. Volilci iz Kamnice ga bodo vsled te njegove ljubeznjivosti neki vsi soglasno*) volili. —

— Nemška kandidata za mariborsko okolič **Brandstetter** in **Seidl** tri leta nista nič storila za cesto iz Maribora v Lembach in Ruše, čeravno so se kmečki može na nju, ki vladata v okrajnem zastopu, obrnili s prošnjo o tej reči. Seidl je bil kmetom, ki so ga prosit prišli, grobo vrata pokazal. Zdaj pa, ko so volitve pred vrati, bi se rada brž prikupila in hitro se cesta popravlja. — Tudi na drug način skušata volilce pridobiti. Vabita vse veljavne može, kteri so hoteli priti, na kosilo in pri vinu znata lagati o nas z nemško-liberalno nesramnostjo. — Iz vseh kotov in krajev se je nateplo nemškutarskih agitatorjev, ki hodijo od hiše do hiše.

— Iz ptujske okolice se nam poroča, da nekteri učitelji, kteri so sicer bili narodnjaki, delajo proti g. Hermanu. Zaklinjamo jih, naj pomislijo važnost trenutka, naj pomislijo, da gre v tem boji za narodnost našo! Vsa druga vprašanja pridejo kasneje na vrsto, in se bode gotovo tudi učiteljsko rešilo na njih korist. Ustavoverci in Prusomani so edini proti nam, in se vedno opominjajo, naj vsi manjši obziri zdaj prestanejo. In mi Slovenci bi sami sebi na kvar in njim na roko delali?

— C. k. vladni uradniki v celjski in mariborski okolici gredo pri izborih volilnih mož nemškutarjem, t. j. vladni opoziciji na roko. Prosimo, da se nam v teh stvarih kolikor mogoče poroča.

*) Ali bi se ne imelo brati „zloglasno“?

Radoveden stavec.

— Na Koroškem Slovenskem kandidira v podjurski dolini znani g. prof. Einšpieler, kteri je volilcem razposlal pismo, v katerem obširno v poljudnem jeziku v 12 točkah razlaga „kaj je narobe, kar bi se moglo hitro prenarediti.“ Društvo „Trdnjava“, to se vé, njegovo kandidaturo živo priporoča, bog daj da bode najboljši uspeh. Konec Einspieler-jevega pisma se glasi: To je ljubi moji bratje! cel ducet reči in naprav, ki so narobe. Vse to bi se moglo koj zdaj pri priči prenarediti. Da se to prenaredi in da se te napake odpravijo, za to se trudim tudi jaz že celih 22 let, se trudim tudi še zdaj in se bom trudil do smrti. Že enkrat ste mi pokazali čast in ljubezen, da ste me izvolili za svojega poslanca in zagovornika v deželnem zboru. Znano je Vam in celemu svetu, kako sem Vas zagovarjal in branil, kaj sem delal in kaj sem zaslužil! Nočem naštevati, saj Vam je vse znano! — Spet se Vam ponujam, da me izvolite in pošljete v deželni zbor. Presvitli naš cesar sam Vas vabi in kliče, naj mu pošljete drugih mož v zборе, da bodo žnjimi narejali boljše postave. Ako izvolite gospode starega, poprejšnjega duha, bote tudi dobili postave in naprave starega kopita, ki Vam gotovo niso po všeč. Cesar sam Vam ne more pomagati, Visami si morate pomagati s tem, da izvolite si poslance novega boljšega duha. Ponujali se Vam bodo spet stari poslanci, in Vam obečali zlate gradove; — več ko 22 let ravno ti gospodje nosijo zvonec, oni narejajo postave, pa take, — da se Bogu smili: Glejte na njih dela, ne na njih besede. Po sadju se pozna drevo. — Da pa spravite može svojega serca in duha v deželni zbor, treba je: da greste vi vsi volit, — da si izvolite volilne može katoliškega duha, in da tem volilnim možem prav gorče na serce položite, naj volijo poslance, ki se Vam bojo naznanili in priporočili od katoliškega konstitucionalnega društva in od „Trdnjave“ v Celovcu. Tako bode boljše, — drugače pa ne. Vi imate svojo srečo ali nesrečo v roci; kar si izberete, imeli boste: kakor si posteljete, tako boste ležali. Človek! pomagaj si sam, in Bog ti hode pomagal.

— Centralni odbor koroških Nemcev v Celovcu je izdal volilni oklic na koroške Slovence ali na „Korošce slovenskega jezika“, v katerem jih vabi, naj volijo z Nemci. Ko bi mi Slovenci Nemce pozivali naj volijo z nami, kakšen krik v izraelu bi bil!

— Iz Ptujja se piše v „Tagespostu“, da so imeli nemškutarji 21. t. m. volilen zbor, v katerem pa je vladala lepa needinost. Kandidat za mesto, direktor Fichna je tu med drugim pokazal, da govoriti ne zna, ker si je prepovedal vse interpelacije.

— Dr. Costa se je zadnji torek podal na Dunaj, kjer so ravno zdaj zaupni može iz Češkega in Moravskega o važnih spravnih zadevah.

— Dr. Klun se je zdaj vendar-le odpovedal poslanstvu, dasiravno so mu nemškutarji pisali, da bi obdržal svoj sedež. Torej bo treba velikim posestnikom voliti dva poslance. Cene je spravil svoje prijatelje v nepotrebno zadrego. Morda ga je vendar-le sram prikazati se v Ljubljano, kjer ga vse tako — rado vidi. Težko se bo našel mož, kteri bi bil v stanu, ranjcega poslanca v vsakem obziru nadomestiti.

Dopisi.

Iz Celjske okolice, 23. avg. [Izv. dop.] — (Slovenci pazite pri volitvah!) Nemškutarji in prijatelji nemške Prusije vam ponujajo dva svoja človeka, da bi jih v deželni zbor za svoja poslance volili. To sta gosp. Posek in Vrečko. Ne volite teh dveh, onadva nista prijatelja Slovencev! Vrečko je rojen Slovenec, ali povsod je pokazal, da zaničuje slovenščino. Še svojega slovenskega imena ga je sram, ker vselej ga piše po nemško „Bretschko“. Samo kader pride v savinsko dolino Vam ponujat se, da bi ga volili

za poslanca, tačas se slovensko podpisuje, in dela, kakor da bi tudi Slovenec bil.

Star pregovor pravi: povedaj mi s kom hodiš in jaz ti povem kdo si. S kom hodi Vrečko? V Gradci so nekteri Nemci izdali eno pismo na volilce, v katerem pravijo, da je Nemštvo v nevarnosti, da bodo nemštvo branili. Vrečko je tudi ta oklic podpisal, torej se v Gradci izdaja za Nemca. On, ki je slovenske matere sin, ki do svojega sedmega leta ni ene besede nemško znal, je zdaj tako nesramen, da zataji svoj rod. Taki ljudje, ki so izdajaleci svojega naroda, so podobni tistim turškim renegatom, ki so za visoke službe vero zatajili in potlej iz te službe divjali proti lastnim bratom. Kader vas potrebujejo, pridejo k vam in se vam prilizujejo, kakor je tudi izdajalec Iškarijot Jezusa šel kušnit.

In kdo vam tega Vrečko-ta priporoča? Nemško društvo iz Celja in Nemci iz Gradca, tisti Nemci, ki nas Slovence vselej zasmehujejo. Tisti Nemci, ki škilijo gori v nemško Prusijo, kamor bi tudi nas Slovence radi prodali. Ne dajmo se tem lisjakom!

Vrečko se je zaznamoval tudi s tem, da je zasmehoval slovenski jezik v dunajskem časopisu „Neue freie Presse“, v tem listu ki vedno pika Slovence in vse Slovane kakor gad. S komur hodiš, tak si Vrečko!

Drugi gospod, kterega nemškutarji ponujajo nam, je Posek. On se je že v prodzadnji volitvi pokazal in smešnega storil, ker govoriti ni znal. Kako bo tak mož za poslanca, ko bi že nemškutar ne bil, ki še ne bo znal v Gradci povedati kaj je nam treba. Tudi Poseka nikdar nečemo voliti.

Ampak možko bomo stali in glasovali za naša narodna, za slovenska kandidata: doktorja Vošnjaka iz Šmarja, in doktorja Dominkuša. Ta dva poznamo kot dobra Slovence, goreča za našo milo domovino in zmerom neustrašena zagovornika naših pravic, ktere bomo dosegli, ako prave može izberemo, ako se ne damo preslepiti nemškutarjem in onim, ki z Nemci vlečejo in ne delajo za nas, ampak za sebe ali za Pruse. Mir hoče imeti naš cesar med narodi, mir in naše pravice hočejo naši narodni kandidati, — naši nasprotniki pak hočejo še dalje dražiti.

Iz Radgonske okolice, 24. avg. (Dr. Janko Srnec.) Da vam resnico povem, moram reči v svojem imenu in v imenu vseh volilcev iz naše okolice, ka ste nam neizmerno ustregli, da ste nam mariborskega odvetnika dr. Janko Serneca za našega kandidata postavili. Mi smo v istini ponosni na to, kajti vemo, kakšna učena in modra glava je dr. Srnec, kteri spaja z učenostjo sijajno govorniško zmožnost in izvanredno ljubezen do našega zapuščenega naroda. Vemo tudi dobro, da dr. Srnec po celem slovenskem Štajerju slovi kot prvi pravdnik (ali jurist), kar tudi brez vsega ugovaranja njegovi nemški in nemškutarski kolegi pripoznajo. Občudoval sem že pred leti v mariborski čitalnici, kteri je dr. Sernec utemeljitelj, mnogokrat njegove v istini prekrasne govorniške talente, ktere pa posebno njegov, kakor zvon doneči glas povzdiguje. — Iz našega okraja in tudi iz ljutomerskega in ormuškega, kolikor čujem, bomo vsi brez obotavljanja, ne le soglasno, temuč z navdušenjem dr. Serneca volili. Posebno nas to veseli, da naš poprejšnji poslanec, naš vrli in obče ljubljani g. J. Kukovec že na vse kriplje za dr. Serneca dela in agitira, v čemur se prav v resnici nesebično rodoljubje našega Kukovca odlikuje. Sedanji vodja naše stranke v naših treh okrajih g. J. Kukovec je veliko žrtvo lanskega leta na altar domovine položil, da je pri svoji dolgoletni bolehnosti težko butaro poslanstva na se vzel. Še večje rodoljubje nam pa zdaj vsem v izgled prikazuje, ka on sam tako živahno in energično dr. Serneca povsod za svojega naslednika priporoča. — Spodobilo se je pa tudi, ka ste dr. Serneca letos nam za kandidata postavili, da saj nekoliko utehe v tem za to najde,

ka so ga lanskega leta v Novi vasi pri Sl. Bistrici nemškutarski kulturonošci kot našega narodnega kandidata na tla vrgli, ga bili in z nogami po njem teptali. V tej zadevi je že dr. Sernec mučenik v pravem pomenu besede za naše svete narodne pravice. Torej dragi volilci iz ljutomerskega, ormuškega in našega okraja, zakličimo v ponedeljek 4. septembra v Ljutomeru soglasno in navdušeno: Živio naš poslanec dr. Janko Sernec!

Volilec iz gornje-radgonskega okraja.

Iz Haloz. [Izv. dop.] — Tu naj Vam malo priličico povem, kako se gradški Nemci, kterim narurane pravice slovenskih Štajercov niso mar, pečajo za naše živali, pa še to ne znajo. 1. avgusta so imeli gg. učitelji ptujskega okraja v Ptuju konferencijo. Pri tej priložnosti je razdelil med nje inšpektor g. Končnik deset zapovedi „Graškega Thierschutzvereina“, ki otrokom nalagajo, kako bi naj z živali ravnali. Kaj le misli „Gradški Thierschutzverein“ in pa inšpektor Končnik, kakšne šole da so v ptujskem okraju? Kolikor nam je znano, samo slovenske in glejte! „Gradški Thierschutzverein“ pa je zapovedi za naše slovenske šole v nemškem jeziku tiskati dal, ktere bi se naj — tako je bilo učiteljem naročeno — po šolskih stenah obesile. Zapovedi si zna vsak pri učiteljih ali pa po šolskih stenah ogledati. K tistim deseterim zapovedim v nemškem jeziku se predrznemo v slovenskem pristaviti še to-le:

XI. zapoved. „Gradški Thierschutzverein“ in inšpektor Končnik se naj ravnata pa paragrafu 19 avstrijskih temeljnih postav. po kterem imajo stariši na spodnjem Štajerskem pravico tirjati, da se njihovi otroci v slovenskem jeziku, kterega umejo, podučujejo, kako se naj z živali ravná, ker slovenski mladini kaj po nemško zapovedovati ali učiti jo, se ravno toliko pravi, kakor prazno slamo mlatiti ali pa „Gradškemu Thierschutzvereinu“ in inšpektorju Končniku po kitajsko razlagati, da mačka miši lovi in da zajec repa nima, da se morajo toraj po „Thierschutzvereinu“ miši pred mačko varovati itd.

Iz Ljubljane 24. avgusta. [Izv. dop.] Ljubljanska „feuerscheu“ je imela zadnje dni mnogo priložnosti se „avscajhnati“ in jih je tudi porabila. V Vižmarjih je gorelo več kakor tri ure s plamenom; stara, lepa in humanitarna navada Ljubljančanov je bila, da so v okolico, če je bil požar tudi 2 do 3 ure od mesta, poslali s hitrimi konji brizgalnice na pomoč, ktere niso nikdar prepozno prišle, temveč našle vselej še mnogo dela in varovale druga, še ne goreča poslopja ognja. Kar je pa v Ljubljani osnovana in sestavljena ognjena straža (lucus a non lucendo), je nehala ta lepa in usmiljena navada; „feuerscheu“, iz „nemških“ turnarjev sestavljena, se boji, iti na kmete, in ker so njej izročili vse brizgalnice, ostanejo tudi te doma. Da bi ne bilo v Ljubljani teh ognjenih možiceljnov, bi bili dobili Vižmarčani gotovo dve ali tri brizgalnice in rešili vsaj nekaj poslopij: „feuerscheujev“ sicer ni bilo treba, je že brez njih gorelo, a brizgalnice bi bile vendar-le dobre. Ko je drugi dan gorelo v Poljanah, pri Šentvidu, pičlo uro od Ljubljane, so prišli konji iz gorenje Šiške k mesarskemu mostu, kjer so spravljene mestne brizgalnice, da bi jih peljali k ognji a mestni očetje jih niso hoteli dati. Je to človeško? Ni čuda, da je okolica huda na nemškutarske škricke, ker jej še tačas ne pomagajo, kader bi vsak človek najhujšemu sovražniku pomagal. To vedenje je zbudilo še celo v nemčurskih krogih nevoljo; rekli so: „Če že ognjena straža sama ni šla na pogorišče, bi se bile morale poslati vsaj brizgalnice. Tako dajemo svojim sovražnikom dan za dnevom pravično orožje v roke. To nas bodo zgrabili po listih, ker smo tako neprevidni.“ — Vsi so prežili na „Novice“, kaj bodo rekle k temu, a te o tej stvari čisto molče, in danes je bil pri meni kmet iz Poljan, kteri je pogorel, ter mi rekel, da se molčanju

vsi jako čudijo. Res, da tam, kjer je bila dozda „feuerscheu“, še ni nič pogorelo, tako je tudi na Gradu ustavila ogenj, ker je namreč prišla, ko je bilo že popolnoma pogašeno; vendar si je dala potem hvalo peti v „Laib. Ztg.“ in „Tagbl.“ Toda, če naši sovražniki brž v roko vzamejo čednikov rog, če je pri nas le količkaj kacega nereda, zakaj bi mi molčali o početji društva, ktero je mestu, zlasti okolici, kakor kažejo omenjene dogodbe, naravnost škodljivo? Potem se nam lahko v pest smejejo. Da bi ne bilo v Ljubljani nemčurske ognjene straže, kdo vé, če bi bilo na Vižmarjih in v Poljanah toliko pogorelo? Zdaj so vasi okolice, ktere nimajo svojih brizgalnic, čisto brez pomoči, kader se uname požar, nihče jim ne hiti na pomoč, ker je „feuerscheu“ vse gašenje v „štant“ vzel in rabi brizgalnice le za svoje parade in vaje na takih krajih, kjer ne gori. Nedavno so ti junaki vrle Krakovčanov skoro pod vodo spravili, za kar jim Krakovčani niso posebno hvaležni, ker sami vedo, koliko vode vrta potrebujejo. Toraj proč s „feuerscheu-em“, če ne bo vsa okolica pogorela.

Iz Zagreba, 24. avg. [Izvir.-dopis.] Bili so časi, in sicer tega še ni ravno dolgo, ko se naše časopisje ni dosta brigalo ne za Slovence ne za Srbe. Vse kar se je preko Sotle godilo, to v našem časopisji ni nobene, ali le mimogredne efemerne pozornosti obudilo. Vas Slovence je to žalilo, in ta žalba se je tudi sem ter tje po slovenskih časopisih s kako pohlevno besedico, s kako rahlo opombico na naše bratinske dolžnosti izražila, kar je celo naravno. Vendar pa niste vi Slovenci to naše ignoriranje vaših prizadevanj, ki se zares neda izpričavati, nikoli z nemilim za nedrago vračali, in za to smo vam denes iz vsega srca hvaležni. — Tudi s srbskimi zadevami se naše časopisje ni dosta ukvarjalo. O Srbih se je pri nas navadno samo tačas kaj bralo, kadar je veljalo kake medsebojne nesložnosti, kake medsebojne rivalnosti poravnati. — Mesto vsega tega poudarjal se je povsod le strogi, vse druge elemente izključujoči hrvatizem. Tako je bilo naše časopisje zlasti tačas, ko ste Hrvatska in Slavonija še med Avstrijo in Magjarorsagom kakor nihalo v zraku viseli. Od kar smo se pa z Avstrijo — Bog daj za veke! — razkrižali, zapustilo je tudi naše časopisje svoje ekskluzivno hrvatsko stališče, in danes je v pravem smislu besede jugoslovensko, kakoršno je tudi že 1845.—1849. bilo. Hervatizem postavil se je pod širšo idejo jugoslavizma, kteremu pa kot naj glavnejši faktor in voditelj na čeli stoji. Denes se naše časopisje s slovenskimi in srbskimi zadevami z isto pozornostjo zanima, kakor z domačimi, „Obzor“ je začel zlasti za Slovence kaj simpatično pisati! Ne samo, ka se vsi važnejši slovenski dogodki v njem vestno registrirajo, ampak o njih se tudi meritorno kritizuje. Ta preobrat duha nalašč zavolj tega omenjavam in poudarjam, ker je znamenje novo obujene bratinske sloge in vzajemnosti, ker pospešuje jugoslovensko zjedinenje, in ker je odločiven za bližjo in za daljno jugoslovensko prihodnost.

Učiteljska skupčina je ravnokar v svojem naj večjem delovanji. Od prijavljenih 950 učiteljev jih je ne mara kakih 800 nazočih, med njimi, bi dejal je kakih 120 Slovencev in kakih 70 Čehov. Izmed slovenskih učiteljev je v „jury“ za ocembo razstavljenih učil VI. razreda izbran Praprotnik, brž ko ne še tudi kter drugi Slovence, pa ker so mi imena in osebe nepoznane, ne morem za gotovo povedati. Včeraj je bilo pri prvej učiteljske skupščini več kot 1000 oseb v redutnej dvorani zbranih. Tu je stal učitelj iz Slovenije poleg mohamedanskega učitelja iz Bosne, tam Čeh poleg oborožanega Črnogorca, Srbin poleg Istrijanca, Banačnin poleg Dalmatina, rimokatolik poleg kalvina, Turek poleg protestanta, pravoslavni poleg nemškega brezverneža itd. Vse njih navdajala je pa vendar le ta ena misel, da gre tukaj za ljudski napredek vsega slovanstva! O vzpehu posvetovanja in o zaključnih resolucijah poročim prihodnjič.

Volitve saborskih zastopnikov v belovarskeji županiji so za kmečke občine na 5. septembra razpisane, mesto Belovar bo pa že 30 t. m. volilo.

Politični razgled.

Volilno gibanje na Moravskem je zevsem podobno našemu. „Politik“ piše: vse uradno orodje, cela vojska uradnikov na Moravskem spada s srcem in glavo, z vsemi nagnenji in željami decemberski svojati; in čeravno nima vsakdo tega krdela koraže z zastavo prusko-nemštva vihrati, vendar je njegovo notranje vse in celo v Prusko-Nemškem. Da ti ljudje ne bodo podpirali prizadevanja vlade, ktera hoče mir med narodi uresničiti, temu da bodo ta prizadevanje preprečali, to naj si Hohenwart zapomni, da ne bo s prevelikim prizanašanjem sam sebe spodkopal. Vlada naj za to skrbi, da ne bodo njeni lastni organi preko njene glave zvez delali s sovražniki domovine.“ Vse to velja tudi o uradnikih pri nas na spodnjem Štajerskem in Koroškem. Kolikor morejo — se ve toliko da se ravno ne kompromitirajo — delajo proti vladi.

Volilno gibanje v nemških avstrijskih kronovinah nam kaže, da so prusoljubi nemško-liberalci bolje organizirani nego tako imenovana konservativno-katoliško-federalistična stranka. Poslednja ni edina med seboj. Raušerjevemu „Volksfreundu“ ni za politiko in državopravnost nič, on bi le rad liberalce „na življenje in smrt“ pobijal. „Vaterland“ organ konservativcev pa odbija to politično nedolčnost ter ostro prijema kat. pol. kazino dunajsko. Ob enem se ta dva organa kregata ali bi sprejela nekeve federalistične „demokrate“ v svojo sredo ali ne bi. Da vse to najbolj pride v šako ustavovercem, to je jasno.

V Gradci je govoril znani voditelj štajerskih Nemcev Rechbauer v nekem zboru volilcev ter rekel, da je pomirjenje nemogoče, rekel, da se hoče svoboda s slovanskimi večninami zatreti, da Nemci prevzemo boj in da bodo državo rešili pred slovansko prevzetnostjo! — Torej ker tirjamo Slovenci in Slovani nekoliko pravic, Nemcem pa vse pustimo kolikor jih imajo, in želimo, da si novih pridobé — imenujejo to slovanska prevzetnost! Iz tega se vidi, da Nemcem, ki so dozdej sedeli na vrhu in vladali, ni za drugo, nego da dražijo, da vodo kalé, želeči laglje ribe loviti za sebe.

Dasiravno je med avstrijskimi Nemci jako redko pravična politika najti, vendar se množe glasovi, ki govoré za ministerski program. V Linu poskuša bivši poslanec Mayr osnovati „srednjo stranko“, s programom: naj se avstrijskim narodnostim dovolijo njih pravične tirjatve, naj se uredijo državno gospodarstvo in davki, naj se odpravijo napačnosti pri sodnijah in naj se prava svoboda na vsakem polji zagotovi. Preverjen je, da se s tem Nemcem krivica ne godi, ako se politična ravnopravnost tudi drugim narodom privoli. Trideset največjih meščanov je ta program podpisalo. Dasi se mora reči, da so take prikazni med Nemci redke, vendar vsaj upanje dadó, da tudi Nemci enkrat počno še drugim narodom pravični biti, ne samo sebi.

Ker v zunanji politiki v tem času ni novega zaznamovati, pečajo se novine z Beust-Bismarkovim shodom v Gaštejnu. Dogovor tamošnji ni nikomur izvestno znan. Avstrijski prusomani in izdajalci pa še vedno iz tega shoda kapital kujejo proti Hohenwartovemu ministarstvu. Pruska „Breslauer Ztg.“ piše: „stvari v Gaštejnu stoje na noževih ostrini; zmerom je verjetnije da razprave obeh ministrov potrebo dokazujejo strašno smešne protivnosti med jezovitsko-slovansko politiko v notranjem in med meščansko-jezefinsko-nemškopoljubo politiko grofa Beusta zediniti.“ Pristavi se še v nesramnem pruskem listu, da je Bismark rekel, da zdaj ni „oportun“ za Prusijo mečati se v notranjo avstrijsko politiko. Torej ko bi „oportunsko“ bilo,

mešal bi se precej! Beust je torej sam „landes-preisgeber“ ako je to istina, kar dvomiti ne moremo.

Na Francoskem je glavno vprašanje zdaj to, bode-li narodna skupščina Thiersu podelila vrhovno oblast še za dolže čase ali ne. Te dni pride dotični nasvet poslanca Vitet pred zbornico in bode najbrž imel Thiers večino za sebe.

Znano je da med Francosko in Nemško niso še pogoji mira skleneni, ker so se v Frankfurtu razpravljajta obeh pooblastencev na pruski trdoglavosti razbile. Zdaj pišejo, da se bodo dogovori zopet začeli pa ne v Frankfurtu, nego drugje, kjer se bo laglje do cilja prišlo.

Razne stvari.

* (Veliko besedo v podporo pogorelcev Vižmarskih) napravi prihodnjo soboto 26. dne t. m. zvečer ob 8. uri čitalnica s prijazno pripomočjo c. kr. vojaške godbe sl. grof Huynovega polka pod vodstvom g. kapelnika Schantelna, pevskega zbora, dramatičnega društva in „Sokola“ na vrtu čitalnišnem, ali če bi vreme neugodno bilo, v dvorani čitalnišni in gornjih njenih prostorijah. Vstopnina je 30 kr. Vsak veči donesek milodarnemu namenu se sprejme hvaležno.

* (Nov političen časnik v nemškem jeziku). Pod naslovom „Adria“ bode dr. Razlag tukaj izdaval v nemškem jeziku časnik za politiko, narodno gospodarstvo in društveno življenje, ki bode izhajal dvakrat na mesec, 10. in 25. dan vsacega meseca, počenši od meseca septembra t. l. in vsakokrat obsegal poldrugo tiskano póló. Cena mu bode za prve 4 mesece, to je, do konca tega leta, 1 gold., — za celo leto potem pa brez pošte 3 gold., po pošti 3 gold. 25 kr. „Adria“ bode imela geslo: „Durch Verständigung zur Vereinigung. Durch Arbeit zur Freiheit!“ in v tem duhu bode uređovana s posebnim obzirom na jugoslovanske kraje okoli jadranskega morja ležeče in bližnje dežele. Prvi list pride na svitlo še pred 10. septembrom. „Nov.“ pozdravljajo ta list kot sad večvečernih pomenkov društva „Slovenije“ o časništvu za slovenske interese.

* („Brencelj“) kateri se odslej tiska v naši tiskarnici v Mariboru, razpošilja pa v Ljubljani, izide te dni.

* (Amerikanska hitrost.) Listi iz St. Louis poročajo o čudovitem dejanji v železniški struki. Šlo je namreč za to, da se kolovoz 840 milj dolge železnice, ki drži iz St. Louis v Cincinnati predruđaji, da bo namesto 6' le 4' in 9" širok, da bo tedaj tak kakor pri izhodni železnici in ne bo več treba menjati v Cincinnati voze. Delo se je začelo zjutraj in opoldne je bilo končano. Da je bilo to mogoče, se je cela železniška proga razdelila na odseke eno miljo dolge. Pri vsakem odseku je čakalo 7 moč, da so pri prvem svitu

pričeli delo. Vsega vkup se je potrebovalo nekaj nad 2500 moč. Razume se pa samo po sebi, da se je vse potrebno poprej pripravilo, da so bili tirovi odkopani, klanfe omehčane in luknjice zvr-tane, kjer jih treba na novo utrditi. Poprek se je potrebovalo za vsak odsek 7 ur. V noči poprej so se spravili vsi vozovi in hlaponi na stran, namreč v delavnice strojev, kjer se bodo prenadredili. V nedeljo zvečer je prišel prvi vlak iz Nov-Yorka v Cincinnati, kateri se je peljal po prenatrenem tiru v St. Louis, kamor je v ponedeljek dospel.

* (Severna Amerika) jev devetih mesecih od julija 1870 do sušča 1871 izvozila: 49.474.773 funtov špeha in krač, 53.854.662 funtov svinjske masti in 28.417.232 funtov svinjskega (prekajenega) mesa. Vrh tega pa še 35.212.216 funtov govejega mesa. Te številke govore dosti jasno in naj bi bile našim kupčevalcem in prodajalcem migljajka je prikladneje izvaževati najbolj izbrane kosove in dele nego cele in žive prešiče in vole.

* (Duhovske spremembe v lavantinski škofiji.) Predstavljeni so sledeči č. gg. kaplani: Sorglechner Jože v Žetale; Pole Franc za 2. v Vitanje; Drozeg Anton k sv. Urbanu pri Ptuj; Kolarič Jože za 1. v Trbovlje; Sever Jože v Koprivnico; Čilenšek Blaž v Dramlje; Jakopina Janez v Loko; Lapuh Martin v Vransko; Škerbec Martin za 2. v Trbovlje; Breznik Anton na Kalobje; Hernah Jnže za 2. na Vransko. — Za kaplane so sledeči č. gg. novomešniki nameščeni: Slekovec Matjev v Središču; Korošak Jak. k sv. Rupertu pri Laškem; Napast Martin v Kapelah pri Brežicah; Leber Franc v Podsredi; Šuta Rupert v Laporjih. — Č. g. Naprudnik Franc je stopil v pokoj. Kuracija sv. Petra na kronski gori je do 19. septembra t. l. razpisana. „Sl. Gosp.“

Za Tomšičev spominek.

Prenesek	1500 gld. — kr.
Gosp. Alojzij Lenček, posestnik na Blanci	20 „ — „
8 kraških gosp. bogoslovcev	8 „ — „
Skup	1528 gld. — kr.

Dunajska borsaz 25. avgusta.

C. k. cekin	5 „ 80 „
Napol.	9 „ 67 „

Klein & Comp.

na Dunaji

(Babenbergerstrasse 1 — Burgring 3)

kupujejo in prodajajo vsake borsne vrednosti izvrše naročila nadunajski borsni po najboljših pogojih, prodajajo deleže, srečkinih družeb in vsakovrstne srečke za plačilo na svote prav cenó.

Prva javna via trgovinska šola

(3) na
Dunaji,
Leopoldstadt, Praterstrasse 32,
Karl Porges,
direktor.

Izšolani učenci uživajo to dobro, da zamorejo kot enoletni prostovoljci vstopiti v c. k. armado, brez da bi morali delati izpit za prostovoljce.

Zavod je razdeljen na dvoje: a) Šola, b) Specijalen tečaj. Šola obsega tri tečaje: I. Pripravno leto; II. Šolski poduk; III. Praktično delovanje. — Specijalni tečaji: I. Poseben oddelek; II. Železniški oddelek; III. Zavarovalni oddelek; IV. Ponavljajoči oddelek za izšolane učence (enoletne prostovoljce); V. Večerni poduk.

Šolski poduk prične začetkom oktobra.

V posebnem oddelku tega zavoda, v

Podučnem komptoir-u za trgovinske znanosti se vedno prejemajo taki, ki zbog starosti, stanu in poslov ne morejo v šolo.

Dne 3. oktobra se prične

večerni tečaj

na tri mesece o navadnem in dvojnem knjigovodstvu, o trgovinskem računanji, dopisavanji in o menjicah; dir. Porges.

Dalje se prične pripravi tečaji za trgovinsko, železniško-opravniško in poslovanje pri telegrafu za vse tiste, ki želé služeb pri železnicah.

Učitelji so izbrani izmed skušenih uradnikov c. k. priv. severne železnice.

Dalje se odpre specijalen tečaj o zavarovanji vse prek.

Zavod je visoko ministerstvo nauk in prosvete stavilo v eno vrsto z akademijami obstoječimi v Avstriji, katero odlikovanje je le nasledek izvrstne uprave zavoda in zadobljenih vspehov pri poduku. Pridobljenimi vspehi pri poduku in nevtrudljivo skrbnostjo ravnateljstva, je ta zavod stvaril tako konkurenco, da še druge učilnice posnemajo izgledno organizacijo tega zavoda. Vpisovanje se začne od 26. septembra naprej.

Programi se dobe v zavodu in vsenčiliščini bukvarnici Beck-ovi, na Dunaji, Rothenthurstrasse, Nr. 15, zahtonj.